

INHOUD

Voorwoord	13
I <i>Fichi Ellis</i> DE GROTE VERZOENER	23
2 <i>Mumu Beaujon</i> MAAK ZE MAAR DOOD	30
3 <i>Mike Kirindongo</i> DE GRILLIGE MEESTER	33
4 <i>Riki Marchenavals</i> DE DUIVEL GELIJK HEEFT	37
5 <i>Len Marchena</i> HET DEVIES VAN VADER	40
6 <i>Riki Marchenavla</i> FUERZA DE LA BONDAD	41
7 <i>Diane d'Olivieira</i> WAANZIN, ALS LICHTFLITS IN DE NACHT	46
8 <i>Riki Marchena</i> VERLIES IK IEDER BESEF VAN ZIJN	50
9 <i>Fichi Ellis</i> HOE HIJ ROOK	59
10 <i>Mike Kirindongo</i> VRIEND, BROER, ELLENDLING	64
11 <i>Riki Marchena</i> DE ECHO VAN KUSTBATTERIJ	67
12 <i>Mumu Beaujon</i> SLANGEN IN EEN BAK	76
13 <i>Ferry Marchena</i> SPANTENBIER	81
14 <i>Riki Marchena</i> SISSEND ZOUTZUUR	91
15 <i>Len Marchena</i> HET JOODSE MEDICIJN	96
16 <i>Ferry Marchena</i> HET HUIS OP DE HOOGSTE HEUVEL VAN PARERA	100
17 <i>Riki Marchena</i> MAMA KU YU	103
18 <i>Len Marchena</i> LOOP NAAR JE MOER	106

19	<i>Ferry Marchena</i> FLEUR DE MARIE	109
20	<i>Tonio Lzama Lima</i> VLEVENDE LEGENDE	114
21	<i>Ferry Marchena</i> VHET KARAKTERISTIEKE GEBAAAR VAN EEN BEDEESDE	118
22	<i>Len Marchena</i> NIET NOG EEN KEER	124
23	<i>Riki Marchena</i> BOLLE TOPSPIN	127
24	<i>Fichi Ellis</i> OEFENINGEN IN CONCENTRATIE	130
25	<i>Mike Kirindongo</i> MET ZIJN RUG NAAR DE TAFELTOE	135
26	<i>Fichi Ellis</i> VEN HET BEEST DAT AFGUNST HEET HIELD Z'N KOP	138
27	<i>Mike Kirindongo</i> EEN VREDIG GEVOEL	140
28	<i>Riki Marchena</i> DE EEUWIG AFWEZIGE	142
29	<i>Len Marchena</i> HET SLIPJE EN DE BAARD VAN DE JONGEMAN	156
30	<i>Riki Marchena</i> LIEFDE OP EEN DRIJVEND URINOIR	152
31	<i>Mike Kirindongo</i> WAT HIJ WEL EN NIET HOORDE	160
32	<i>Fichi Ellis</i> IN BLAUW NEONLICHT	166
33	<i>Tonio Lzama Lima</i> DE SEÑORA EN DE BACKHAND VAN EEN RUS	171
34	<i>Diane d'Olivieira</i> HOE HIJ HET SYMBOOL VAN EEN GENERATIE WERD	175
35	<i>Margot Pietersz</i> BÈRGUENSA – SCHAAMTE	179
36	<i>Riki Marchena</i> ALLES WAS GROOT AAN MARGOT	182
37	<i>Mike Kirindongo</i> DRIE KOGELS IN DE RUG	196
38	<i>Riki Marchena</i> DE WAARHEID DOET PIJN OMDAT ZE EEN GELOOF VERNIETIGT	190
39	<i>Fichi Ellis</i> POPULAIR, POPULAIRDER, WAANZINNIG POPULAIR	201
40	<i>Len Marchena</i> PA'YO VOLVERTE A QUERER	207
41	<i>Riki Marchena</i> DE OOGVERBLINDENDE TERUGKEER VAN MOEDER	210

42	<i>Estella Lijfrock</i> JE MOET EEN KIND NOOIT EEN NAAM GEVEN VOOR HET GEBOREN IS	213
43	<i>Riki Marchena</i> ALS JE HET RUISEN VAN DE ZEE NIET MEER KUNT HOREN	220
44	<i>Tonio Lzama Lima</i> ZWEMMEN IN DE LEEGTE	224
45	<i>Diane d'Olivieira</i> ALSOF IK HET EILAND NIET kende	226
46	<i>Riki Marchena</i> EEN KAARS IN EEN PLAS kerosine	229
47	<i>Mike Kirindongo</i> WRAAK! MÉÉR NIET	233
48	<i>Riki Marchena</i> IN DE ENE HAND WATER, IN DE ANDERE VUUR	237
49	<i>Fichi Ellis</i> VRAGEN AAN DE FLAMBOYANT	246
50	<i>Riki Marchena</i> HET CACHOT	250
51	<i>Len Marchena</i> HET KAUWGUMVROUWTJE	259
52	<i>Reinbert ten Bruggencate</i> ALS MET DE MONOGRAMMEN	263
53	<i>Riki Marchena</i> IN HET WIT EN MET LICHTGEVENDE WAPENS	267
54	<i>Ferry Marchena</i> LOTSVERBONDENHEID	270
55	<i>Riki Marchena</i> BITTERKOEKJESLIKEUR	272
56	<i>Mike Kirindongo</i> ALLES KAN IN FAMILIES, ALLES	278
57	<i>Riki Marchena</i> BABY LAGOON BEACH	280
58	<i>Diane d'Olivieira</i> HALF VERLAMD	284
59	<i>Mike Kirindongo</i> STEMMEN VAN EEN ANDERE PLANEET	286
60	<i>Riki Marchena</i> GA NOU MAAR	293
61	<i>Mike Kirindongo</i> DE JONGEN MET WIE IK DOOR EUROPA REISDE	298
62	<i>Fichi Ellis</i> HIJ STREELDE HET RUBBER	301
63	<i>Riki Marchena</i> WAT ONS VERBOND WAS VROEGER	306
64	<i>Fichi Ellis</i> MET ZIJN VIEZE FIKKEN	309

65	<i>Riki Marchena</i> EÉN OOG DAT KEEK, ÉÉN OOG DAT TRAANDE	315
66	<i>Padre Hofman</i> WAAR HET GEVAAR IS, GROEIT HET REDDENDE OOK	318
67	<i>Riki Marchena</i> DEUGD IS DE WILTOT ONDERGANG	327
68	<i>Padre Hofman</i> GEVLUCHT! DAAR VLUCHTTE HIJ ZELF	330
69	<i>Riki Marchena</i> BETERE LUCHT DAN OOIT, VANAF DE MAAN OMLAAG GEKOMEN	335
70	<i>Diane d'Olivieira</i> OP ZIJN MINST EEN PUNTJE OF TIEN	338
71	<i>Riki Marchena</i> HET LOOPT ALTIJD WEER ANDERS DAN JE VERWACHT	341
72	<i>Mike Kirindongo</i> IN ZIJN OVERHEMD VAN EGYPTISCH KATOEN	347
73	<i>Riki Marchena</i> KRONKELEND TUSSEN HONDERD SPIEGELS	350
74	<i>Tonio Lzama Lima</i> MATELOZE MELANCHOLIE	354
75	<i>Mumu Beaujon</i> SCHOON	358

VOORWOORD

Op een doordeweekse dag in mei 1995 parkeerde ik mijn auto aan de rand van de wijk Punda in het oude centrum van Willemstad, toen een *choller* een gesprekje met me aanknoopte. Chollers – ‘junks’, ‘zwerwers’, ‘dakloze crackverslaafden’ in het Papiaments – begonnen altijd met een aardige babbel en vroegen dan of ze voor vijf of tien Antilliaanse gulden je auto mochten wassen, vooraf te betalen. Je herkende ze aan de onafscheidelijke emmer aan de arm, de spons en zeem in de hand en de mateloze staat van verwaarlozing.

‘Werk je in de offshore?’ vroeg deze choller, een broodmagere en opvallend lange man in een smerig trainingspak dat ooit blauw was geweest. Ik woonde toen een jaar of twee op Curaçao en reed in een vijfdehands Nissan Sunny, niet direct de auto van een fiscaal-juridisch adviseur in dienst van een trust. ‘Ai ja,’ beaamde hij, ‘die jongens verdienen *hopi plaka*.’

Hij wilde toch wel graag weten wat ik voor de kost deed. Onder zijn warrige grijze kroesharen keken een paar bloeddoorlopen ogen vrijpostig de wereld in. Ik zei dat ik schrijver was, en niet van belastingadviezen, maar van proza, waarop hij, niet in het minst verbaasd en met een grote stelligheid zei: ‘Dan ken je Nietzsche.’

Zo rond mijn vijftewintigste had ik Friedrich Nietzsche verslonden, verleid door zijn strijdlustige opvattingen die tot uitdrukking kwamen in zijn tartende aforismen en titels: *De*

geboorte van de tragedie, *De wereld als wil en voorstelling*, *Menselijk, al te menselijk*, *Voorbij goed en kwaad*, *Ecce homo: hoe iemand wordt wat hij is...* De laatste titel vatte ik op als een les bij het beschrijven van personen: hoe iemand wordt wat hij is.

'En *Also sprach Zarathustra*?' De choller sprak het uit alsof hij even weinig moeite met Duits had als met Nederlands, Papiaments of Spaans.

'Dat lazten we destijds allemaal. Als je lang haar had tenminste, theedronk op een Perzisch tapijt en high werd van de psychedelische lichteffecten op het plafond.'

'En zeker tien keer 2001: *A Space Odyssey* had gezien. Met de beste soundtrack ooit: *Also sprach Zarathustra* van Richard Strauss. Wauw man, je schiet direct naar de maan.'

Ik vroeg of hij leraar was geweest. Onder chollers waren nogal wat onderwijzers en docenten in het middelbaar onderwijs, intellectuelen die teleurgesteld waren geraakt in de idealen van '69 en die op wolkjes crack de reële wereld hadden verlaten.

'Tafeltennis. Ik was tafeltenniskampioen.'

'Van Curaçao?'

'Van de Antillen, Midden-Amerika, Peru, Uruguay, Jordanië, de vs... en nog zo wat landen.'

'Lang?'

'Tien jaar van Curaçao en de Antillen. Mijn beste wedstrijd speelde ik op Aruba, mijn slechtste in Egypte.'

'En nu lees je Nietzsche?'

'Om tot inzicht te komen. Ooit had ik uiterlijk succes, nu wil ik dat het van binnen klopt.'

Ik had net een lijvige roman afgerond, *De blinde passagiers*, en wist dat dit mijn volgende zou worden. Zonder aarzeling, ik was meteen in de ban van deze man.

'We moeten praten.'

Hij was opnieuw niet verbaasd en vroeg om een stukje pa-

pier. Ik zocht in mijn portemonnee, vond een kassabon. De pen kwam uit zijn broekzak. In schuine, heldere letters schreef hij: 'Tegenover WIMCO staat: LA FUERZA DE LA BONDAD. Daar slaap ik. Robert.'

Die avond belde ik wat rond en vroeg aan mijn Curaçaose vrienden of er een succesvolle tafeltennisser was geweest die Robert heette en die nu als junk door de stad sjokte. Absoluut, dat kon niemand anders zijn dan Robert José, roepnaam Joy.

WIMCO, de grootste elektronikawinkel van Curaçao, was in de wijk Saliña gevestigd. Ik reed er twee dagen later heen en zag tegenover het parkeerterrein een vervallen *snek*, een snackbar die vroeger ongetwijfeld door een Venezolaan was gedreven, vandaar de Spaanse naam, een half in elkaar gezakt huisje met nog duidelijk leesbaar op de luifel: *La Fuerza de la Bondad*, de Kracht van het Goede. Ik liep een paar maal rond de bouwval, riep: 'Hé, Robert...' Het was rond het middaguur, de zon schroeide het plaatijzeren dak. Ik riep nogmaals, harder, bonsde op de deur. Geen reactie. Ik keerde terug naar mijn auto en hield vanaf het parkeerterrein het huisje in de gaten.

Ruim een uur later ging de deur voorzichtig open, ik claxonneerde, hij trok de deur ogenblikkelijk weer dicht. Hij was beducht, ik had geen idee voor wie of wat, maar ik zag dat zijn eerste reactie schrik was. Ik stak de straat over, klopte op de deur, riep: 'Weet je nog, we hadden het over Nietzsche...' Het bleef een tijdje stil, toen klonk zachtjes vanachter de deur: '*Bon bon*, geef me een kwartier, dan ben ik wakker.' Twintig minuten later kwam hij naar buiten.

Hij was alsof hij na een ruimtereis terugkeerde naar de wereld. Hij had een ontiegelijke honger, de hele vorige dag had hij niet gegeten. Ik stelde voor dat we naar McDo zouden rijden; hij stapte in de auto. Toen hij het portier had dichtgetrokken, voelde ik mijn maag omhoog komen. Bij McDo-

nald's in Saliña werden we geweigerd, de bedrijfsleider vroeg me vriendelijk nooit meer in het gezelschap van 'deze bunning' terug te komen. Bij Kentucky Fried Chicken van hetzelfde laken een pak, de bewaker snoof de geur van poep, urine en opgedroogde kots op als een ultieme waarschuwing, en vroeg of we uit zijn geurcirkel wilden verdwijnen. Ik reed ten slotte naar Fort Nassau, het duurste restaurant van het eiland, gelegen op een rots, achtenzestig meter boven de haven van Willemstad, en daar, boven het Schottegat, kregen we keurig een plaats toegewezen, hoewel aan de uiterste zijde van het terras. We spraken vier uur met elkaar, het begin van een lange serie gesprekken, ontmoetingen en tochten over het eiland – we zouden uiteindelijk in totaal zo'n vierhonderd uur met elkaar doorbrengen.

Naar Fort Nassau wilde hij nooit meer terug, hoewel het eten daar, zoals hij plechtig zei, 'zeer behoorlijk was', maar ze schonken er geen cola en hij had minimaal vier liter per dag nodig. Voor de volgende gesprekken vond ik een andere McDonald's die ons een plaatsje in de schaduw gunde op het terras, en een KFC die ons tot het terras toeliet, op voorwaarde dat ik het eten en de cola ging halen en hij buiten bleef.

Ik vergezelde hem op zijn nachtelijke tochten langs de disco's van Saliña, waar hij op vrijdag, zaterdag en zondag de auto's waste; ik sloeg hem vanaf een afstand gade wanneer hij zijn portie base afnam bij dealers die ik hoopte nooit tegen te komen, zelfs niet op klaarlichte dag in de Heilige Rozenkranskathedraal in Pietermaai; ik volgde hem door stegen, gangen en sleuven waar hij herhaaldelijk achterna werd gezeten door wat hij zelf 'tuig' noemde dat het op zijn zuurverdiende guldens, zijn pijpje en zijn crack had voorzien. Ik probeerde een nacht tussen wegschietende ratten en muizen te slapen, zoals hij gewend was in La Fuerza de la Bondad.

Tijdens onze tweede of derde ontmoeting vertelde hij me over de laatste ogenblikken van zijn vader. Naderhand be-

greep ik dat dat uitzonderlijk was, tegenover zijn vrienden had hij er nooit ook maar met één woord over gerept, en zelfs niet tegenover zijn vroegere coach en beschermvrouw Irene Moreno – Diane d'Olivieira in het boek. Bang dat hij zou dichtklappen, noteerde ik zo klein en onopvallend mogelijk een aantal steekwoorden, nog geen twee bladzijden in mijn cahier, terwijl de gebeurtenissen zeker twintig pagina's van het boek zouden beslaan. Toen hij het me allemaal had verteld, besloot ik hem onder een andere naam op te voeren. Zijn moeder leefde nog en hij liet zich zo onwaarschijnlijk negatief over haar uit, dat ik hem tegen zichzelf, zijn familie en al die mensen die nog een appeltje met hem te schillen hadden in bescherming wilde nemen. Hij werd Riki Marchena.

Riki vond hij goed klinken, Marchena verwees naar Medardo de Marchena, wat hem verraste. De polemist, dichter en liedjesschrijver De Marchena (1899-1968) was een pionier van de Antilliaanse emancipatie geweest – ik zou Medardo de Maduro in hoofdstuk 66 naar hem modelleren. Net als Robert had hij Afro-Caribische, Venezolaanse en Joodse voorouders. In zijn teksten was hij fel en grappig; beide vond ik bij Robert passen.

Ik besloot voorts om anderen over hem te laten vertellen, in eerste instantie om na te gaan of hij niet de meeste feiten en gebeurtenissen uit zijn duim had gezogen, en algauw om hun herinneringen en zienswijzen op te tekenen. Zij hadden hem als jochie, puber of *angry young man* gekend, zij hadden samen met hem getraind en gereisd, zij kenden hem uit de tijd dat hij zijn grote successen boekte. Door die gesprekken werd me duidelijk dat de waarheid meerdere gezichten heeft, of dat de waarheid uit verschillende waarheden bestaat, die dikwijls tegengesteld aan elkaar zijn of elkaar slechts ten dele overlappen. Dat deed me denken aan een roman, *As I Lay Dying* van William Faulkner, waarin zeven betrokkenen het

verhaal vertellen, ieder vanuit eigen optiek. Ik besloot een variant op die vorm toe te passen, elf vertellers die allen stukjes van de puzzel aandragen en reageren op de herinneringen en zienswijzen van hoofdpersoon Riki.

Door alle opgevoerde personen een andere naam te geven, voelde ik meer vrijheid. Het ging misschien niet om feiten of fictie maar om accuraat of gloedvol, verslag of verhaal. Bij aan de werkelijkheid ontleende verhalen moet je als schrijver 'de waarheid tevoorschijn liegen', zoals Simon Carmiggelt me een keer zei. Simpelweg door van Robert Riki te maken (en van Irene Diane, van Franklin Mike, enzovoort) ging me dat makkelijker af. Mijn voornaamste opgave was Riki geloofwaardig te maken, als personage, als mens, maar ik wilde de werkelijkheid ook weer niet te veel geweld aandoen door aan zijn levensloop en levenswijze te sleutelen. Riki was de verdichte Robert maar hij was níet een andere persoon.

Bij sommige van de twaalf vertellers moest ik van tien zinnen een compleet relaas maken. Robert José was in die tijd persona non grata, niemand liet zich op vriendschap met hem voorstaan of op het feit dat hij of zij jaren zijn sparring partner was geweest. Ik ontmoette achterdocht en kon die slechts met de grootste moeite wegnemen of op zijn hoogst een tikkeltje temperen. Pas toen hij Riki Marchena was geworden, hoofdpersoon uit *De droevige kampioen*, iemand kennelijk zo bijzonder dat er een compleet boek aan hem was gewijd, was half Curaçao bevriend met hem geweest, en werd het zelfs een eer als je dik van hem had verloren.

De droevige kampioen verscheen op 24 oktober 1997 in Nederland. De eerste uitvoerige recensie stond op 21 november 1997 in *Trouw*, en zou de enige blijven die diep op de thematiek inging. Jos de Roo schreef: 'Anil Ramdas, die Nederlandse romanciers verweet niet in de huid van zwarte mensen te kruipen, zal het opvallend vinden dat een witte